

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Δ.Ε.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
(Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Το Πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών» συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων στα πλαίσια του Μέτρου 1.1. του ΕΠΕΑΕΚ II και υλοποιήθηκε από το «Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών» του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Για την παραγωγή του διδακτικού υλικού που περιέχεται στο παρόν τεύχος εργάστηκαν τα παρακάτω πρόσωπα:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ - ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΝΟΤΗΤΩΝ -
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Νικόλαος Ε. Παπαδογιαννάκης, Ελληνική Νικολουδάκη-Σουρή,
Ευρυδίκη Λελεδάκη

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
Στέλιος Φασούλης - Ελένη Αλεβυζάκη

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Μιχάλης Δαμανάκης

© Πανεπιστήμιο Κρήτης. Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε., Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.), Πανεπιστημιούπολη Ρεθύμνου, 74100 Ρέθυμνο. Τηλέφωνο: 28310-77635, 77605 Fax: 28310-77603, e-mail: ediamme@edc.uoc.gr, www.uoc.gr/diaspora, www.ediamme.edc.uoc.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
για τμήματα προχωρημένων

*Λυπούμαι σαν αλημονώ,
χαίρομαι σαν θυμούμαι*

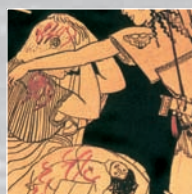
Περιεχόμενα

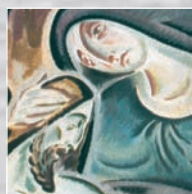
Θα δουλέψουμε..., θα κάνουμε παιδιά..., θα σπουδάσουν...	8
Ιωάννα Καρυστιάνη, Ταξιδεύοντας με το πλοίο King Alexander... για την Αμερική (από την κινηματογραφική ταινία του Παντελή Βούλγαρη « <i>Νύφες</i> »)	12
Αντώνης Σουρούνης, Το μουστάκι: Ενώνοντας τις διαφορές	18
Τόνια Μασουρίδου, Από τα Σχολεία της Ελληνικής Κοινότητας του Montreal	22
Άλκη Ζέη, «...κι εμένα τώρα περνάει από μπροστά μου όλη μου η ζωή στο Άαχεν» (από το μυθιστόρημα <i>Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της</i>)	26
Δημοτικό τραγούδι, Της ξενιτιάς	30

Ο μύθος της Ελένης	32
Ομήρου <i>Ιλιάδα</i> : «Γwόντι ομοιάζει ωσάν θεάς η τρομερή θωριά της...»	39
Ομήρου <i>Οδύσσεια</i> : «Κι έκλαιγα που μ' ετύφλωσε την έρμη η Αφροδίτη...»	42
Ευριπίδη <i>Ελένη</i> «Το νου σας, πλάνη θεόσταλη μην ήταν...»	46
Κωστής Παλαμάς, <i>Ελένη</i>	50
Γιάννης Ρίτσος, <i>Ελένη</i> (απόσπασμα)	52
Γιώργης Μανουσάκης, <i>Ελένη</i>	54

Οι συμφορές του πολέμου	56
Ομήρου <i>Ιλιάδα</i> Ο Αστυάνακτας με τους γονείς του	59
Ευριπίδη <i>Τρωάδες</i> Το μοιρολόι της γιαγιάς Εκάβης	62
Γιώργος Σεφέρης, Αστυάναξ	65

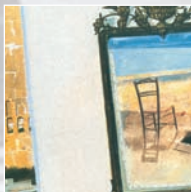
Μοιρολόγια και θρήνοι	66
Κώστας Βάρναλης, Η Μάνα του Χριστού	69
Γιάννης Ρίτσος, <i>Επιτάφιος</i> απόσπασμα	72

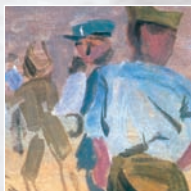
Σκιανταλιές και σκιρτήματα	76
Λαϊκό παραμύθι, <i>Ο Τσιρτσώνης</i>	79
Πηνελόπη Δέλτα, Η βάρκα (απόσπασμα από το μυθιστόρημα <i>Ο Τρελαντόνης</i>)	85
Νίκος Κάσδαγλης, Οι κουρσάροι	89
Ελένη Βαλαβάνη, Μαθαίνω να τρέχω με αναβάτη (απόσπασμα από το μυθιστόρημα <i>Σαν τον άνεμο</i>)	96

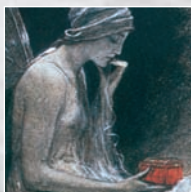
Άνθρωποι και τόποι	100
Κ. Π. Καβάφης, <i>Ιθάκη</i> ...	103
Παντελής Πρεβελάκης, «Γράμμα στο Τριέστι» (απόσπασμα από <i>Το Χρονικό μιας πολιτείας</i>).....	105
Ιωάννα Τσάτσου, <i>Η Σκάλα η θάλασσα</i> (απόσπασμα από τη βιογραφία <i>Ο αδερφός μου Γιώργος Σεφέρης</i>)	108
Μαρία Ιορδανίδου, «Πολύ χωνευτικό αυτό το αγίασμα», (απόσπασμα από το μυθιστόρημα <i>Λωξάνδρα</i>)	110
Μάρω Δούκα, <i>Τονισμένα βαριά στη λήγουσα</i> , (από τη συλλογή διηγημάτων <i>Τα μαύρα λουστρίνια</i>)	114
Ρέα Γαλανάκη, <i>Η Καθαρά Δευτέρα των Καστριών</i> , (από το μυθιστόρημα <i>Από τον αιώνα των Λαβυρίθων</i>)	116
Οι λογοτέχνες μάς ταξιδεύουν, (αποσπάσματα από λογοτεχνικά κείμενα)	119

Με το βλέμμα του υπερρεαλισμού	124
Ν. Εγγονόπουλος, <i>Τράμ και Ακρόπολις</i> , (από τη συλλογή <i>Ποιήματα</i>)	127
Οδ. Ελύτης, <i>Του Αιγαίου</i> , (από τη συλλογή <i>Προσανατολισμοί</i>)	128
Ανδρ. Εμπειρίκος, <i>Το ρήμα αγναντεύω</i> , (από τη συλλογή <i>Ενδοχώρα</i>)	132

Η ποίηση της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς	134
Τίτος Πατριός, <i>Πρόσωπα</i> , (από τον τ. <i>Ποιήματα I 1948-54</i>)	137
Μ. Αναγνωστάκης, <i>Στο παιδί μου</i> , (από τον τ. <i>Τα Ποιήματα</i>)	140
Άρης Αλεξάνδρου, <i>Επίπλωση</i> , (από τον τ. <i>Ποιήματα 1941-1974</i>)	142

Μούσες των ποιητών	144
Δ. Σολωμός, <i>Η Αγνώριστη</i>	147
Αγγ. Σικελιανός, <i>Ο Δείπνος</i>	149

Βιογραφικά συγγραφέων	152
Πηγές κειμένων	163
Προέλευση φωτογραφικού υλικού	164

Πρόλογος

Στο πλαίσιο του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών*, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναπτύχθηκε εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας και Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού. Το σημαντικότερο κριτήριο για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του υλικού ήταν οι μαθησιακές ανάγκες των μαθητών και το γλωσσικό και κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρό τους.

Με βάση, λοιπόν, τις ομάδες-στόχους, όπως αυτές περιγράφονται στο «*Θεωρητικό πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά*», αναπτύχθηκε γλωσσικό υλικό για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας (ΕΔΓ) σε μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στις ελληνικές παροικίες, όπου η ελληνική χρησιμοποιείται ακόμα για την κάλυψη καθημερινών επικοινωνιακών και λοιπών αναγκών και συνδέεται με κάποιους θεσμούς και κοινωνικούς ρόλους.

Η σειρά του γλωσσικού υλικού για τη διδασκαλία της ΕΔΓ φέρει τον τίτλο «*Πράγματα και Γράμματα*» και δομείται στα ακόλουθα πέντε επίπεδα:

Επίπεδα παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας:

ΣΕΙΡΑ ΥΛΙΚΟΥ: ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ			
ΗΛΙΚΙΑ	ΤΑΞΗ	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΣΚΟΠΟΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
6	Προδημοτική	ΠΡΩΤΟ:	Καλλιέργεια του προφορικού λόγου και των προαναγνωστικών και αναγνωστικών δεξιοτήτων
7	1η		
8	2η		
9	3η	ΔΕΥΤΕΡΟ:	Εμπέδωση της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου
10	4η		
11	5η	ΤΡΙΤΟ:	Καλλιέργεια της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου
12	6η		
13	7η		
14	8η	ΤΕΤΑΡΤΟ:	Αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου
15	9η		
16	10η		
17	11η	ΠΕΜΠΤΟ:	Ενασχόληση με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία
18	12η		

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, αντικείμενο του πέμπτου επιπέδου δεν είναι πλέον αυτή καθαυτή η διδασκαλία της γλώσσας, αλλά η ενασχόληση με αυτή. Δηλαδή, η διεξοδική διερεύνηση με και η εμπάθυνση στη νεοελληνική γλώσσα και γραμματεία. Αυτό σημαίνει, ότι το γλωσσικό υλικό του εν λόγω επιπέδου προϋποθέτει υψηλή γλωσσομάθεια και ένα αντίστοιχο επίπεδο γνωστικής εξέλιξης, και επομένως απευθύνεται σε εφήβους μαθητές των τελευταίων τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή και σε φοιτητές σε Τμήματα Ελληνικών Σπουδών σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Σε αντίθεση με το υλικό των προηγούμενων επιπέδων, που απευθύνεται σ' ένα ευρύ μαθητικό κοινό της εννιάχρονης ή δεκάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, το υλικό του πέμπτου επιπέδου αναμένεται να χρησιμοποιηθεί κυρίως από εκείνους τους μαθητές που επιθυμούν να τελειοποιήσουν τις γνώσεις τους. Επειδή, ωστόσο, πολλές χώρες έχουν αναγνωρίσει τα Ελληνικά ως μάθημα επιλογής για τις εξετάσεις που οδηγούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση - όπως για παράδειγμα, Abiturfach στη Γερμανία, matric στη Νότιο Αφρική, VCE στη Βικτόρια της Αυστραλίας, Regents στην πολιτεία της Νέας Υόρκης, Gredits στο Οντάριο του Καναδά, GCSE και A level στην Αγγλία -, θεωρούμε ότι αρκετοί τελειόφοιτοι μαθητές, ανά τον κόσμο, επιθυμούν να εμβαθύνουν τόσο στη γλώσσα όσο και στη λογοτεχνία.

Το γλωσσικό υλικό του πέμπτου επιπέδου αποτελείται από δύο τεύχη τα οποία μπορεί να χρησιμοποιούνται παράλληλα. Το ένα τεύχος με την επωνυμία «*Ανθολόγιο κειμένων νεοελληνικής λογοτεχνίας*» δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να επεξεργασθούν επιλεγμένα λογοτεχνικά κείμενα, ενώ το άλλο με τίτλο «*Ελληνικά. Από τα κείμενα στη λέξη*» τους παρέχει κείμενα διαβαθμισμένα πάνω στην ίδια θεματική ενότητα, τα οποία καλούνται οι μαθητές να χειριστούν λεξιλογικά και κειμενικά.

Το ανά χείρας *Ανθολόγιο* έρχεται να καλύψει τις ανάγκες των προχωρημένων μαθητών του πέμπτου επιπέδου, συμπληρώνοντας τα *Ανθολόγια*: «*Τα Χελιδόνια 1-3*» και το «*Ανθολόγιο της Διασποράς*», τα οποία καλύπτουν τις ανάγκες των προηγούμενων τεσσάρων επιπέδων.

Μιχάλης Δαμανάκης
Επιστημονικός υπεύθυνος
του έργου Παιδεία Ομογενών